

POUČENÍ PRO DÁRCE KRVE

Průvodce zodpovědného dárce

NEMOCNICE HOŘOVICE

Transfuzní oddělení

tel. 311 559 555, 311 559 402

Objednávání v pracovní dny 10.00–14.00

darci@nemocnice-horovice.cz

www.nemocnice-horovice.cz

I. Ohrožení příjemce krevní transfuze

Léčba krví a krevními složkami přináší příjemci transfuze kromě pozitivního léčebného účinku také riziko přenosu infekčních chorob od dárce krve.

Krví přenosných infekcí je celá řada, z praktického hlediska jsou však nejvýznamnější infekční žloutenka typu B, infekční žloutenka typu C a AIDS.

Riziko přenosu infekce se snažíme snížit

A) Výběrem dárce • B) Vyšetřením odebrané krve

A) Výběr dárce

Riziko výskytu nemoci přenosné krví trvale nebo dočasně zvyšuje například:

- Rizikové sexuální chování.
- Pohlavní styk s osobou infikovanou HIV nebo nemocnou AIDS.
- Střídání náhodných sexuálních partnerů, skupinový sex.
- Pohlavní styk mezi muži (platí i pro sexuální partnerku tohoto muže).
- Pohlavní styk provozovaný pro peníze nebo drogy (prostituce).
- Pohlavní styk s osobou provozující prostituci.
- Pohlavní styk s osobou, která užívá injekční drogy.

- Úzký kontakt s nemocným s infekční žloutenkou (společná domácnost, sexuální kontakt).
- Úzký kontakt s osobou infikovanou HIV nebo s nemocným s AIDS (rodina, sexuální partner).
- Úzký kontakt s nemocným s krvácivou chorobou (rodina, sexuální partner).
- Výskyt Creutzfeld-Jakobovy nemoci a jejích variant (v CJD – BSE, TSE) v pokrevním příbuzenstvu či rodině.
- Pobyť ve Velké Británii a Francii (nad 6 měsíců) v letech 1980–1996 (teoretické riziko variantní Creutzfeld-Jakobovy nemoci), podání transfuze ve Velké Británii po roce 1980.
- Tetování, propichování uší, body piercing, akupunktura apod. mimo zdravotnické zařízení v posledním půlroce.
- Endoskopické vyšetření (např. žaludku, střev, močových a dýchacích cest) s provedenou biopsií v posledním půlroce.
- Opakovaná léčba krevními deriváty, podávání transfuze v posledním půlroce (i v zahraničí).
- Pasivní imunizace proti žloutence typu B (např. u zdravotnického personálu pro úraz v posledním roce).
- Hormonální léčba pro růstové a vývojové poruchy (např. lidským růstovým hormonem).
- Neurochirurgický výkon s použitím štěpu tvrdé mozkové pleny, transplantace rohovky, ušního bubínku, transplantace s použitím štěpu zvířecího původu.
- Pobyť v zařízení pro odnětí svobody (vězení) v posledním roce.
- Léčba nebo sledování pro pohlavní chorobu.
- Toxikomanie nebo alkoholismus.
- Užívání injekčních drog (i v minulosti), užívání steroidů nebo hormonů nepředepsaných lékařem (i v minulosti).
- Potřísnění sliznice nebo poranění kůže infekčním materiálem.
- Operace v posledním půlroce.

Pokud patříte do některé z uvedených skupin, neměli byste v žádném případě darovat krev!

?!

Máte právo klást otázky týkající se odběru a právo kdykoli od odběru odstoupit. V případě pochybnosti se poraďte s lékařem transfuzního oddělení nebo přistupte k samovyloučení.

Co je samovyloučení? | Pokud dodatečně získáte nejistotu či pochybnosti o bezpečnosti Vám odebrané krve či krevní složky, sdělte prosím tuto skutečnost písemně nebo telefonicky pracovníkům transfuzního oddělení, ve kterém byl odběr proveden.

4

**Pokud si do 24hodin uvědomíte závažný důvod,
pro který by neměla být Vaše krev použita,
zavolejte prosím na telefon +420 311 559 555
nebo na telefon +420 311 559 402
(v době od 7.00 do 13.00 v pracovní dny)**

Další rizika

Příjemce transfuze může být ohrožen i některými léky, které dárce krve užívá nebo užíval. Dlouhodobě jsou z dárcovství vyřazeni lidé, kteří užívají některé léky (tablety, injekce) na léčbu akné, lupénky, vypadávání vlasů, zbytnění prostaty. Týká se to léků – isotretinoin (např. Accutane, Roaccutane), etretinat (např. Tegison, Tigason), acitretin (např. Neotigason), finasterid (např. Finex, Propecia, Proscar, Penester, dutasterid Avodart). Délka vyřazení dárce závisí na léku a na způsobu podávání. Riziko přenosu infekce zvyšuje pobyt v některých zemích. Za rizikový se považuje pobyt v tropických zemích s výskytem malárie, Chagasovy choroby, horečky Q, pobyt v zemích se zvýšeným výskytem infekčních nemocí (např. infekční žloutenky aj.).

Rizika pro dárce snižuje

- 1. Bezpríspevkové dárcovství** | Riziko přenosu infekční nemoci na příjemce je nižší, pokud není dárce motivován přímým finančním prospěchem. Proto dáváme přednost bezpríspevkovému dárcovství.
- 2. Pravidelné dárcovství** | Riziko přenosu infekční nemoci na příjemce je nižší, pokud je dárce vyšetřen opakovaně. Proto se obracíme na dárce s výzvou, aby krev nebo její složky darovali pravidelně.

B) Vyšetření odebrané krve

Kromě vyplnění dotazníku, laboratorní kontroly a vyšetření lékařem (pohovor), vyšetřujeme každou odebranou krev (plasmu, krevní destičky) na přítomnost známek infekce:

- HBV (žloutenka B) • HIV (původce AIDS)
- HCV (žloutenka C) • syfilis (leus, příjice)

V případě nevyhovujících výsledků laboratorních vyšetření je dárce informován. I přes uvedený způsob vyšetření ale nejsme schopni zaručit příjemci krve (tj. nemocnému) naprostou bezpečnost (např. proto, že test může být založen na průkazu protilátek a dárce může „trvat“ 6–8 týdnů, než protilátku po „nakažení“ vytvoří).

Spolupráce s dárce a naprostá důvěra má zásadní význam. Údaje o zdravotním stavu dárce jsou udržovány v jeho dokumentaci a při zachování zásad lékařského tajemství je část z nich poskytována do Národního registru transfuzní služby.

Odebraná krev dárce a její složky budou použity pouze v případě, že budou vyhovovat požadavkům na jejich bezpečnost a jakost.

II. Riziko pro dárce

Odběr krve či krevních složek ne zcela zdravému dárce.

Odběrem krve by mohl být ve vzácných případech poškozen i dárce, který sám trpí nedostatkem odebírané složky, proto je před samotným odběrem vyšetřován krevní obraz. Další vyšetření slouží k všeobecnému posouzení zdravotního stavu dárce. Při plánovaném odběru plazmy na přístroji („plazmaferéza“) nebo krevních destiček pomocí separátorů krevních složek, laboratorní i klinické vyšetření rozlišujeme. Za dočasné nebo trvalé vyřazení z dárce odpovídá lékař transfuzního zařízení. O důvodech dočasného nebo trvalého vyřazení z dárce je dárce informován.

Nežádoucí reakce na odběr

Jako nežádoucí reakce na odběr (komplikace) se může objevit:

- Krevní výron, modřina (špatný vpich, krvácení do podkoží vpichu). Riziko této komplikace lze snížit řádným stlačením místa vpichu po odběru (alespoň 10 minut).
- Celková reakce, mdloby, které jsou způsobeny ne dost rychlým přizpůsobením krevního obrazu změnám při odběru nebo nepřiměřenou psychickou reakcí. Ke mdlobě dochází nejčastěji u dárce hladovějících, „uhoněných“ a při příliš rychlém opuštění odběrového křesla.

Důležité je, aby dárce byl řádně poučen o prevenci možných nežádoucích reakcí a hlásil již první příznaky (zcela výjimečně by mohlo dojít k podobným komplikacím i z jiných příčin, zásady jejich prevence i průběh jsou obdobné).

Všechn materiál používaný k vlastnímu odběru krve i k odběru krve k laboratornímu vyšetření je zásadně na jedno použití. Žádné riziko přenosu jakékoliv krví přenosné infekce na dárce nehrozí!

III. Práva dárce

Dárce má právo na informace:

- O tom, že má právo klást otázky týkající se odběru a dárcovství a právo kdykoli od odběru odstoupit. Pokud některé informace v dotazníku nejsou jasné, je vhodné se poradit s vyšetřujícím lékařem. Dárce má právo na soukromí při pohovoru s lékařem a během klinického vyšetření.
- O významu dobrovolného a bezpříspěvkového dárcovství.
- O metodě a typu odběru krve/nebo jejich složek včetně možných rizik spojených s odběrem.
- O důvodech, které brání darování krve pro možné ohrožení zdravotního stavu dárce nebo příjemce transfuzního přípravku.

- O možnostech dalšího zpracování a využití krve a krevních složek.
- O svém zdravotním stavu a výsledku povinných laboratorních vyšetření.
- O tom, že každý vpich do žíly provádí zaškolený personál pomocí jednorázového materiálu a po provedení desinfekce kůže, vše podle předpisů kontrolovaných hygienickou službou.
- O způsobech vyšetření odebrané krve a jejích složek a o tom, že odebraná krev a její složky budou použity pouze v případě, že budou vyhovovat požadavkům na jejich bezpečnost a jakost. Každý odběr je vyšetřen testy na HIV, žloutenku typu B a C, syfilis a screening protilátek proti erytrocytům.
- O tom, že v případě nálezu nevyhovujících výsledků bude dárce informován.
- O tom, že získané údaje o zdravotním stavu dárce budou archivovány a chráněny před zneužitím neoprávněnými osobami podle platných předpisů.

Transfuzní oddělení má konečnou odpovědnost za jakost a bezpečnost odebírané krve a krevních složek, proto má právo definitivně rozhodnout o přijetí či vyřazení dárce. Darování krve se nepovažuje za „lidské právo“.

Děkujeme,

že jste se rozhodli darovat krev a že jste věnovali pozornost tomuto textu. V případě jakýchkoliv dotazů se neváhejte obrátit na personál našeho transfuzního oddělení.

Své připomínky, návrhy apod. máte možnost zapsat do knihy přání a stížností umístěné v čekárně pod televizí.

Grafika a tisk:
Studio DOMINO Plus s.r.o.

Vydáno: 2015
Náklad: 50 výtisků

Transfuzní oddělení
Nemocnice Hořovice
NH Hospital a.s.

NEMOCNICE
HOŘOVICE

K Nemocnici 1106, 268 31 Hořovice | IČ: 27872963 | SPC NH_TRF 01
www.nemocnice-horovice.cz